

รายงานผลงานเรื่องเต็มการทดลองที่สิ้นสุด

1. ชุดโครงการวิจัย : การพัฒนาองค์ความรู้การผลิตพืชผักตามมาตรฐานการส่งออก โดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดนครปฐม ราชบุรี และปทุมธานี
2. โครงการวิจัย : การพัฒนาองค์ความรู้การผลิตพืชผักตามมาตรฐานการส่งออก โดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดนครปฐม ราชบุรี และปทุมธานี
- กิจกรรมที่ 3 : โครงการวิจัยการถ่ายทอดระบบการผลิตพืชผักเพื่อการส่งออก
- กิจกรรมที่ 3.1 : การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตพืชผักในแปลงปลูกตามมาตรฐานการส่งออก
3. ชื่อการทดลอง (ภาษาไทย) : การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตพืชผักในแปลงปลูกตามมาตรฐานการส่งออกในเขตพื้นที่จังหวัดนครปฐม
- ชื่อการทดลอง (ภาษาอังกฤษ): Technology transfer in the field vegetable production standards Export in Nakhon Pathom province.
4. คณะผู้ดำเนินงาน
หัวหน้าการทดลอง	: นางศิริจันทร์ อินทร์น้อย	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครปฐม
ผู้ร่วมงาน	: นายเพทาย กาญจนเกษร	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครปฐม
	นายอดุลย์รัตน์ แคล้วฉลาด	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครปฐม
	นางสาวสุภักดิ์ แสงทวี	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครปฐม

5. บทคัดย่อ

การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตพืชผักในแปลงปลูกตามมาตรฐานการส่งออกในเขตพื้นที่จังหวัดนครปฐม ดำเนินการจัดทำแปลงศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชผักของเกษตรกรในพื้นที่ อ.กำแพงแสน และ อ.เมือง จังหวัดนครปฐม ระหว่างเดือนตุลาคม 2555 – เดือนกันยายน 2557 โดยจัดทำแปลงศูนย์เรียนรู้แปลงผลิตกะเพราเพื่อการส่งออกจำนวน 2 แปลง ขนาดพื้นที่แปลงละ 0.5 ไร่ และจัดทำแปลงศูนย์เรียนรู้แปลงผลิตโหระพาเพื่อการส่งออกจำนวน 2 แปลง ขนาดพื้นที่แปลงละ 0.5 ไร่ จากการดำเนินงาน พบว่า การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตพืชผักในแปลงปลูกให้มีคุณภาพได้มาตรฐานส่งออก โดยเน้นที่เกษตรกรในเครือข่ายโรงคัดบรรจุ (EL) โดยใช้แปลงศูนย์เรียนรู้การผลิต และการศึกษาดูงานแปลงเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ การฝึกปฏิบัติ และการจัดกิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยีร่วมกับผู้ประกอบการส่งออกพืชผักในพื้นที่จังหวัดนครปฐมเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตพืชผักส่งออกที่ได้มาตรฐานระหว่างเกษตรกรในเครือข่ายส่งออกด้วยตนเอง และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการส่งออก และ

หน่วยงานราชที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ส่งผลให้เกษตรกรได้รับความรู้ นำเทคโนโลยีไปปรับใช้ในพื้นที่ เพื่อให้เป็นแปลงต้นแบบเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมกับพื้นที่เกษตรกรต่อไป

6. คำนำ

การส่งออกผักและผลไม้สดไปยังกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป ถือเป็นรายได้ที่สำคัญของประเทศ ช่วงปีที่ผ่านมาผักและผลไม้สดประสบปัญหาถูกประเทศผู้ค้าแจ้งเตือนเกี่ยวกับสารเคมีตกค้างเกินค่ามาตรฐาน การปนเปื้อนของเชื้อจุลินทรีย์ และศัตรูพืช ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่ออนาคตการส่งออกพืชผักของไทย ที่ต้องอาศัยความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาาร่วมกันทั้งภาครัฐเอกชนและเกษตรกร ปัจจุบันแต่ละประเทศได้กำหนดมาตรฐานอาหารปลอดภัย เพื่อควบคุมคุณภาพสินค้าเกษตรที่นำเข้า และเพิ่มความปลอดภัยให้แก่ผู้บริโภคภายในประเทศ (ปิยะมาศ และคณะ, 2554) ซึ่งประเทศไทยเองไม่ได้นิ่งนอนใจ ในปี 2554 กรมวิชาการเกษตรได้ออกประกาศกำหนดมาตรการควบคุมพิเศษการส่งออกผักและผลไม้สดไปยังกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป นอร์เวย์ และสมาพันธรัฐสวิส (กรมวิชาการเกษตร, 2554) เพื่อแก้ปัญหาการตรวจพบศัตรูพืชติดไปกับสินค้าที่ส่งออกจากประเทศ ดังนั้นจากการตระหนักถึงปัญหาดังที่กล่าวมา จึงจำเป็นต้องการมีถ่ายทอดและเผยแพร่องค์ความรู้ในผลิตพืชผักเพื่อการส่งออกให้แก่บุคลากรของภาครัฐ ภาคเอกชนและเกษตรกรต่าง ๆ ให้เข้าใจถึงระบบการผลิตที่ได้มาตรฐานส่งออก โดยเน้นที่เกษตรกรในเครือข่ายโรงคัดบรรจุ (EL) โดยใช้กระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดทำแปลงเรียนรู้การผลิตกะเพรา โหระพาเพื่อการส่งออก เพื่อให้เกษตรกรได้รับความรู้ นำเทคโนโลยีไปปรับใช้ในพื้นที่ เพื่อให้เป็นแปลงต้นแบบการผลิตที่เหมาะสมกับพื้นที่เกษตรกรต่อไป

7. วิธีดำเนินการ

อุปกรณ์

1. แปลงศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชผักตามมาตรฐานการส่งออก สำหรับการศึกษาดูงานและฝึกปฏิบัติ

2. วัสดุและอุปกรณ์ในการเกษตรเพื่อจัดทำแปลงศูนย์เรียนรู้การผลิตพืชผักเพื่อการส่งออก

วิธีการ

1. ประชุมชี้แจงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานและคัดเลือกแปลงเกษตรกรเครือข่ายโรงคัดบรรจุ
2. เกษตรกรเครือข่ายโรงคัดบรรจุจัดทำแผนการผลิตพืชในแต่ละชนิดตลอดฤดูกาลผลิต
3. ตรวจสอบติดตามแปลงเกษตรกรเก็บข้อมูลวิธีการผลิต การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ช่วงเวลาการระบาดของแมลง อายุพืชที่มีการระบาด พื้นที่การผลิต
4. วางแผนการนำเทคโนโลยีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชของกรมวิชาการเกษตร นำมาถ่ายทอดให้แก่

เกษตรกร

ระยะเวลา เริ่มต้น ตุลาคม 2555 สิ้นสุด กันยายน 2557

สถานที่ดำเนินการ 1. แปลงต้นแบบการผลิตพืชผักปลอดภัยตามมาตรฐานการส่งออก

2. โรงคัดบรรจุพืชผัก ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครปฐม อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม

8. ผลการทดลองและวิจารณ์

จัดทำแปลงศูนย์เรียนรู้การผลิตกะเพราจำนวน 2 แปลง พื้นที่แปลงละ 0.5 ไร่ และโหระพาจำนวน 2 แปลง พื้นที่แปลงละ 0.5 ไร่ โดยการนำเทคโนโลยีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชของกรมวิชาการเกษตร สู่การปฏิบัติจริงในแปลงเกษตรกรเครือข่ายโรงคัดบรรจุพืชผักเพื่อการส่งออกในพื้นที่ของเกษตรกรจังหวัดนครปฐม โดยเน้นการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชตามคำแนะนำทางวิชาการของกรมวิชาการเกษตร การจัดการแปลง การจัดการธาตุอาหารพืช ขั้นตอนการเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวที่ถูกต้องเหมาะสม โดยให้เกษตรกรในเครือข่ายโรงคัดบรรจุได้แลกเปลี่ยนความรู้และการปฏิบัติกับเกษตรกรต้นแบบแปลงเรียนรู้

เทคโนโลยีการจัดการแมลงศัตรูพืช ของกรมวิชาการเกษตร

ชนิดของแมลงศัตรูพืช	เทคโนโลยีการจัดการแมลงศัตรูพืช ของกรมวิชาการเกษตร
1. หนอนเจาะสมอฝ้าย ระดับเศรษฐกิจ : 1 ตัว/ 10 ต้น - ระยะทำลายพืช : หนอน - ลักษณะการทำลาย : กัดกินใบ ผล ระบาดในระยะต้นอ่อน ดอก และติดฝัก - ฤดูเข้าทำลาย : ทุกฤดู	1. สำรวจแมลงศัตรูพืช ทุกสัปดาห์ (100 ต้น/ร่องหรือแปลงย่อย) 2. เมื่อพบแมลงศัตรูเกินระดับเศรษฐกิจ ใช้สารชีวอินทรีย์ เช่น Bt, ไวรัส NPV สำหรับหนอนเจาะสมอฝ้าย 3. เมื่อพบแมลงศัตรู มากกว่า 2 ตัว/10 ต้น
2. หนอนกระทู้หอม (beet armyworm) - ระดับเศรษฐกิจ : หนอน 1 ตัว/ 10 ต้น - ระยะทำลายพืช : หนอน - ลักษณะการทำลาย : กัดกินใบ ดอก ผล ระบาดในระยะต้นอ่อน ดอก และติดฝัก - ฤดูเข้าทำลาย : ทุกฤดู	1. สำรวจแปลงปลูก ทุกสัปดาห์ ถ้าพบกลุ่มไข่หรือหนอนไม่มาก ให้เก็บทำลาย 2. เมื่อพบแมลงศัตรูเกินระดับเศรษฐกิจ ใช้สารชีวอินทรีย์ เช่น Bt, ไวรัส NPV สำหรับหนอนกระทู้หอม 3. เมื่อพบแมลงศัตรู มากกว่า 2 ตัว/10 ต้น
3. หนอนกระทู้ผัก (common cutworm) - ระดับเศรษฐกิจ : หนอน 1 ตัว/ 10 ต้น - ระยะทำลายพืช : หนอน - ลักษณะการทำลาย : หนอนกัดกินแทะผิวใบ กัดกินใบ ดอก และผลอ่อน - ฤดูเข้าทำลาย : ทุกฤดู	1. สำรวจแปลงปลูก ทุกสัปดาห์ ถ้าพบกลุ่มไข่หรือหนอนไม่มาก ให้เก็บทำลาย 2. เมื่อพบแมลงศัตรูเกินระดับเศรษฐกิจ ใช้สารชีวอินทรีย์เช่น Bt, ไวรัส NPV สำหรับหนอนกระทู้ผัก 3. เมื่อพบแมลงศัตรู มากกว่า 2 ตัว/10 ต้น
4. เพลี้ยไฟ ระดับเศรษฐกิจ : 3 ตัว/ยอดหรือใบหรือดอก	1. สำรวจแปลงปลูก ทุกสัปดาห์ 2. เมื่อพบแมลงศัตรูเกินระดับเศรษฐกิจ ใช้สารสกัดสะเดา

<ul style="list-style-type: none"> - ระยะทำลายพืช : ตัวอ่อนและตัวเต็มวัย - ลักษณะการทำลาย : ดูดกินน้ำใบ ดอก และผล - ฤดูเข้าทำลาย : ทุกฤดู 	<p>3. เมื่อพบแมลงศัตรู มากกว่า 5 ตัว/ยอดหรือใบหรือดอก</p>
<p>5. แมลงหีขาวยาสูบ (tobacco whitefly)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระดับเศรษฐกิจ : 3 ตัว/ยอดหรือใบ - ระยะทำลายพืช : ดักแด้ และตัวเต็มวัย - ลักษณะการทำลาย : ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบ ทำให้ใบหงิกงอและเหี่ยวแห้ง - ฤดูเข้าทำลาย : ระบาดมากในฤดูแล้ง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สํารวจแปลงปลูก ทุกสัปดาห์ 2. เมื่อพบแมลงศัตรูเกินระดับเศรษฐกิจ ใช้เชื้อราขาว (<i>Beauveria bassiana</i>) 3. เมื่อพบแมลงศัตรู มากกว่า 5 ตัว/ยอดหรือใบ

เกษตรกรเครือข่ายโรงคัดบรรจุจัดทำแผนการผลิตพืชแต่ละชนิดตลอดฤดูกาลผลิต และเก็บข้อมูลวิธีการผลิต การป้องกันกำจัดโรค และแมลงศัตรูพืชที่เกษตรกรปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน ชนิดของแมลงที่เข้าทำลาย ช่วงเวลาการเข้าทำลาย และอายุของพืชที่มีการเข้าทำลาย เพื่อวิเคราะห์แนวทางการนำเทคโนโลยีการป้องกันศัตรูพืชเพื่อเสริมประสิทธิภาพการผลิต

ภาพที่ 1 แปลงศูนย์เรียนรู้การผลิตกะเพราเพื่อการส่งออกจังหวัดนครปฐม

ภาพที่ 2 แปลงศูนย์เรียนรู้การผลิตโหระพาเพื่อการส่งออกจังหวัดนครปฐม

9. สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตพืชผักในแปลงปลูกให้มีคุณภาพได้มาตรฐานส่งออกในจังหวัดนครปฐม โดยเน้นที่เกษตรกรในเครือข่ายโรงคัดบรรจุ (EL) โดยใช้แปลงศูนย์เรียนรู้การผลิต และการศึกษาดูงานแปลงเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เช่น การผลิตกะเพรา โหระพาเพื่อการส่งออก การฝึกปฏิบัติ และการจัดกิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยีร่วมกับผู้ประกอบการส่งออกพืชผักในพื้นที่จังหวัดนครปฐม เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตพืชผักส่งออกที่ได้มาตรฐานระหว่างเกษตรกรในเครือข่ายส่งออก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการส่งออก และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ส่งผลให้เกษตรกรได้รับความรู้ นำเทคโนโลยีไปปรับใช้ในพื้นที่เพื่อให้เป็นแปลงต้นแบบเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมกับพื้นที่เกษตรกรต่อไป

10. การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. นำผลงานวิจัยถ่ายทอดให้เกษตรกรในพื้นที่ที่ทำการผลิตพืชผักเพื่อการส่งออก
2. นำผลงานวิจัยที่ได้จัดทำเป็นเอกสารทางวิชาการแนะนำเผยแพร่ในงานคลินิกเกษตร และงานจังหวัดนครปฐมพบประชาชน
3. นำผลงานวิจัยนำเสนอในการประชุมวิชาการประจำปี ของสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5
4. นำผลงานวิจัยเรื่องเต็มนำเสนอในรายงานประจำปีของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรนครปฐม

11. คำขอบคุณ (ถ้ามี)

-

12. เอกสารอ้างอิง :

กรมวิชาการเกษตร. 2554. การจัดการผักและผลไม้สดเพื่อการส่งออกไปสหภาพยุโรป. สำนักวิจัยและพัฒนา
วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและแปรรูปผลิตผลเกษตร กรมวิชาการเกษตร. กรุงเทพฯ
ปิยะมาศ โสมภีร์, อรรวรรณ ฉัตรสีรุ่ง และสมพร ชุนท์ลือชานนท์, 2554. การใช้มูลวัวหมักเพื่อลดการปนเปื้อน
เชื้อ *Escherichia coli* ในการผลิตผักชีฝรั่ง และสระระแห่นเพื่อการส่งออก. ใน เรื่องเติมการประชุม
วิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 49 : สาขาพืช, กรุงเทพฯ. หน้า 17-23 (659 หน้า).

13. ภาคผนวก

-